

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz KERESTECİOĞLU

Ankara Milletvekili

Birleşmiş Milletler Ortak AIDS Programının (UNAİDS) istatistiklerine göre dünya genelinde yeni HIV tanısı alanların sayısı 2010-2019 arasında %23 azalmıştır. Türkiye'de ise Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre 2019'da 3944 kişi yeni HIV tanısı almıştır. 2010 verisiyle (529) ile karşılaştırıldığında, yeni HIV tanısı alanların sayısı 2010-2019 yılları arasında 7 kattan fazla artış göstermiştir.

Türkiye'de HIV ile yaşayanlar işte, hastanede, okulda, medyada ve yaşamın diğer birçok alanında ayrımcılığa uğramaya devam etmektedir. Sivil toplum örgütleri kendilerinden destek talep eden HIV pozitif kişilerin en çok sağlık hakkına erişimde sorun yaşadıklarını belirtmektedir. HIV pozitif kişilerin, doktorlar ve diğer sağlık çalışanları tarafından kötü muameleye maruz bırakıldıkları, HIV pozitif oldukları için sağlık hizmeti alamadıkları ve mahremiyet haklarını hiçe sayan pek çok uygulamayla karşılaştıkları görülmektedir. Birçok iş kolunda yasal olmamasına rağmen hala işe girişte HIV testi istenmekte, HIV pozitif olduğu öğrenilen kişilerin işe alınmadığı veya işten çıkartıldığı örneklerle karşılaşmaktadır. Tekrar tekrar ayrımcılığa uğrama endişesi, ihlaller karşısında bu kişilerin destek mekanizmalarına ve yargı yoluna başvurmadan uzak durmalarına yol açabilmektedir.

Medyada HIV hala korkulması, kaçılması gereken bir durum olarak yansıtılırken, HIV'le yaşayanların özel hayatları hiçe sayılarak kimlikleri ifşa edilmekte, sosyal damgalanma ve dışlanmaya neden olan medya içerikleri ise hiçbir yaptırımla karşılaşmamaktadır.

Sağlık Bakanlığı, HIV'e dair raporlamalarda uluslararası standartlara bağlı kalmayarak, UNAİDS'in 90-90-90 hedefleri kapsamında raporlanması gereken verileri standartlar ölçüsünde paylaşmamaktadır. Bakanlığın HIV konusundaki sınırlı çalışmaları; kadınları, LGBTİ+'ları, mültecileri, seks işçilerini ve diğer birçok grubu tümüyle dışarıda bırakmaktadır. Hastaneler ve devlet daireleri ayrımcılığın en çok yaşandığı alanlar, HIV'le yaşayanlara yönelik ayrımcılıklar sıklıkla cezasız kalmaktadır. Ulusal AIDS Komisyonu üyesi de olan Diyanet İşleri Başkanının geçtiğimiz Nisan ayında bir Cuma hutbesinde, HIV'le yaşayanları hedef gösteren nefret söylemleri ve bu ifadelerin iktidar mensuplarınca sahiplenilmesi; HIV'e dair yaygın önyargılarla mücadele ve hak ihlallerinin önüne geçmek için bütüncül ve hak temelli politikalara duyulan ihtiyacı gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye 90-90-90 hedeflerinin neresindedir?
2. Türkiye'de 35 yıldan uzun süredir HIV gerçeği varken, veriler neden hala uluslararası standartlara uygun olarak tutulmamaktadır?

3. Raporlanan HIV verileri neden yıl bazında karşılaştırma yapmayı engelleyecek şekilde kümülatif olarak paylaşılmaktadır?
4. Bakanlık, her 5 senede bir, birbirini tekrar eden raporlar yazmak dışında HIV'le yaşayanlar için ne yapmaktadır? Yayınlanan raporlarda belirtilen hedeflerin uygulanma oranları nelerdir? Bu bilgiler ilgili kurumlar ve kamuoyuyla neden paylaşılmamaktadır?
5. Bakanlık hedefleri belirlerken ve politika üretirken neden LGBTİ+'ları, kadınları, seks işçilerini, mültecileri ve yaşlıları dışarıda bırakmaktadır? Bakanlığın önümüzdeki dönem bu gruplarla temasa geçme planı var mıdır?
6. Son 10 yıl içinde, HIV pozitif olduğu için hastaneler veya diğer sağlık kuruluşlarında ayrımcılığa uğrayan kişilerden Bakanlığa veya yargı mercilerine intikal eden şikayet sayısı kaçtır? Bu şikayetlerden kaç hakkında işlem başlatılmıştır, ayrımcılık yaptığı tespit edilen kaç personel hakkında işlem yapılmıştır?